

Capella de Sant Pere de Vallbona

Navàs

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Sector oest del terme municipal, parròquia de Sant Salvador de Torroella, antic terme del castell de Torroella
Emplaçament	Carretera C-55, sortida al km. 52,2 a Palà de Torroella, travessar el riu i prendre camí en direcció oest uns 2 km.
Alçada:	405

Coordenades:

Latitud:	41.86132
Longitud:	1.69425
UTM Est (X):	391625
UTM Nord (Y):	4635203

Classificació

Número de fitxa	08141 - 173
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Modern Barroc
Segle	XVII
Estat de conservació	Bo
Protecció	Legal
Tipus de protecció:	BCIN
Europea – Atributs inspire:	National Monument Record – Religios i/o funerari
Tipus de protecció:	BPU
Observacions protecció:	Pla Especial Urbanístic de Protecció del patrimoni i catàleg de béns arquitectònics, històrics i ambientals de Navàs (Bages), 2018, amb el núm. 34.EA. Valor arquitectònic/tipològic/artístic. BCIN: escut del portal.
Data aprovació:	dc., 20/02/2019 - 12:00

Accés	Fàcil
Ús actual:	Religiós
Titularitat	Privada
Titular:	08140A017000110000IY
Fitxes associades:	
Vallbona	
Pantà de Vallbona	
Autoria de la fitxa	Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa:	dv., 05/03/2021 - 09:26

Descripció

Capella situada uns 100 m al sud-est de la gran masia de Vallbona. És una construcció del segle XVII, de planta rectangular i orientada amb la capçalera a llevant, amb un petit cos adossat al sud-est corresponent a la sagristia. A la façana principal, encarada vers l'oest, destaca el portal barroc que, a la llinda, té un interessant escut amb les claus i la tiara pròpies del patró de l'església, sant Pere. Un seguit de motllures en degradació completen la decoració de la llinda i emmarquen el portal. La façana té un rosetó i un òcul més petit, ja sota la teulada, i a la part superior una espadanya coronada per pinacles i amb decoració barroca. Conserva una campana de bronze. Els murs són de paredat comú, amb carreus escairats a les cantonades, i conserven restes d'un arrebossat de calç blanquinós, especialment a la façana sud.

A l'interior la nau és coberta amb tres voltes d'aresta amb relleus de sants a les claus de volta. Té un cor als peus i, rere l'altar, una fornícula amb una imatge moderna de sant Pere.

Història

El mas Vallbona és ben segur d'origen medieval però les primeres referències documentals que en tenim són de principis del segle XVI. En el fogatge ducal de 1502 hi consta Jaume Vaybona, que a més era el batlle i que junt amb Joan Trullols, que era jurat del castell de Torroella, foren els encarregats de fer la declaració dels habitants en aquest fogatge. El fet que Jaume tingués el càrrec de batlle indica que en aquesta època Vallbona era ja un dels masos més destacats. En un altre fogatge de 1553 hi apareix novament un Jaume Vallbona.

Al segle XVII la casa es va engrandir (en són testimoni dues llindes amb l'any 1684) i, a més, es construí la capella, dedicada a Sant Pere i situada a uns 100 m. L'esplendor de la masia va continuar al segle XVIII, època en què es van fer nombroses ampliacions. Segons consta en una de les inscripcions, l'any 1761 l'hereu era Joan Vallbona. El 1830 la casa s'allargà amb el cos davanter amb doble galeria. Segons es diu, en aquest segle l'interior de l'habitatge fou completament cremat amb motiu d'alguna de les guerres carlines.

Probablement va ser a principis de segle XX quan els propietaris van emprendre una obra de gran magnitud que demostra novament la puixança d'aquesta masia. Es construí un pantà que recull les aigües del torrent de Comabella i de la rasa de Davins. Aquest embassament, dunes dimensions més que considerables, permetia regar una gran zona d'horta. Durant la Guerra Civil hi hagué un intent per destruir el pantà de Vallbona, però els propietaris van aconseguir impedir-ho. Tanmateix, en els episodis anticlericals la capella fou saquejada i se'n va destruir el retaule que hi havia. Pels volts de 1966 es va col·locar un ariet que bombava l'aigua canalitzada del pantà cap a un dipòsit que abastia la masia.

Dins la propietat de Vallbona hi havia diverses masoveries, actualment en ruïnes. Cap al nord, prop de Comabella, hi havia La Serra; cap a llevant hi havia La Caseta, i cap a ponent, prop del pantà, hi havia cal Xunet. Aquesta última encara estava habitada entorn de la dècada de 1940.

Els propietaris van mantenir el cognom Vallbona fins a finals del segle XIX, quan una hereva es va casar amb un pubill. Ja a principis del segle XX l'hereva era Concepció Carbonell, que es casà amb Ramon Sitges, que era metge. L'hereu d'aquest matrimoni fou Joan Sitges Carbonell, casat amb Rosario. L'hereu d'aquest matrimoni fou Agustí Sitges, casat amb Antònia Portella, que són els actuals propietaris. La família dels propietaris, però, es traslladà a viure a Cardona i posteriorment a Andalusia. Al llarg del segle XX per Vallbona hi han passat diverses famílies de masovers. El 1951 hi van arribar Ramon Aubets Pujol i la seva esposa Betlem Barat Auguet. La seva filla és Ramona Aubet Barat, que és l'actual masovera junt amb la seva família.

Els propietaris de la masia conserven documentació aproximadament des dels segles XVI-XVII.

Bibliografia

BADIA, J.M. (1988). "Navàs". *Història del Bages*, Volum II. Edicions Parcir. Manresa, p. 163.

CAIXAL, ÀLVAR; VILAMALA, Imma i altres (2018). *Pla Especial Urbanístic de protecció del patrimoni i catàleg de béns arquitectònics, històrics i ambientals de Navàs (Bages)*. Ajuntament de Navàs. Fitxa 34.EA

GAVIN, J.M. (1979). *Inventari d'esglésies*. Bages, vol. 5, Arxiu Gavin. Barcelona, p. 147.

PIÑERO, J. (1994). *Inventari del Patrimoni Arquitectònic i Històric de Navàs*. Ajuntament de Navàs. Fitxa núm. R 8.

